

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет магістерської підготовки
Кафедра екологічного права і контролю

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Аналіз дієвості процедури оцінки впливу на довкілля в Україні (на прикладі альтернативної енергетики)»

Виконала студентка групи МЕК–19(ЗФ)
Спеціальності 101 «Екологія»
Освітня програма «Екологічний
контроль та аудит»

Шидивар Тетяна Володимирівна

Керівник: старший викладач
Тимощук Марина Олександрівна

Консультант: к.геогр.н., доц.
Владимирова Олена Геннадіївна

Рецензент к.геогр.н., доц.
Колісник Алла Вікторівна

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Інститут, факультет магістерської підготовки
 Кафедра екологічного права і контролю
 Рівень вищої освіти магістр
 (шифр і назва)
 Спеціальність 101 «Екологія»
 (шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри О.Г.Владимирова
 к.геогр.н., доц.
 “23” жовтня 2020 року

**ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

ШИДИВАР ТЕТЯНИ ВОЛОДИМИРІВНІ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Аналіз дієвості процедури оцінки впливу на довкілля в Україні (на прикладі альтернативної енергетики)»
2. Керівник роботи Тимошук Марина Олександрівна, ст.викладач
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
3. Строк подання студентом роботи 10.12.2020р.
4. Вихідні дані до роботи літературні джерела, які стосуються теми роботи, нормативно-правові акти України, Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля
5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ

- 1 Оцінка впливу на довкілля як процедура врахування впливу на довкілля при прийнятті рішень про провадження планованої діяльності
- 2 Альтернативна енергетика, як вид планованої діяльності що підлягає оцінці впливу на довкілля.
- 3 Дії України щодо запровадження джерел відновлювальної енергетики.
- 4 Аналіз дієвості процедури оцінки впливу на довкілля при плануванні будівництва об'єктів альтернативної енергетики.

Висновки

Перелік джерел посилань

6. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиці з зазначенням даних про кількість справ, що були зареєстровані в Єдиному реєстрі ОВД за період його існування, та кількість справ по об'єктах альтернативної енергетики.

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
2	Владимирова Олена Геннадіївна, к.геогр.н., доцент		
3	Владимирова Олена Геннадіївна, к.геогр.н., доцент		

7. Дата видачі завдання 23.жовтня

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1	Написання 1-го розділу магістерської роботи.	26.10.2020-5.11.2020		
2	Написання 2-го і третього розділів магістерської роботи.	6.11.2020-15.11.2020		
3	Рубіжна атестація	16.11.2020		
4	Написання 4-го розділу магістерської роботи.	17.11.2020-24.11.2020		
5	Формулювання висновків магістерської роботи. Оформлення магістерської роботи	25.11.2020-30.11.20		
6	Перевірка магістерської роботи науковим керівником, надання відгуку	1.12.2020-5.12.2020		
7	Перевірка на плагіат	6.12.2020		
8	Перевірка магістерської роботи зав. кафедрою	7.12.2020 – 10.12.2020		
9	Отримання рецензії	10.12.2020-14.12.2020		
10	Попередній захист магістерської роботи на кафедрі	15.12.2020–16.12.2020		
11	Надання магістерської роботи до деканату	17.12.2020		
	Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)			

Студентка _____

(підпис)

Шидивар Т.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

Тимошук М.О.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Аналіз дієвості процедури оцінки впливу на довкілля в Україні (на прикладі альтернативної енергетики).

Шидивар Тетяна Володимирівна.

На виконання Директиви ЄС 2011/92/ЄС в Україні запроваджена нова система оцінки впливу на довкілля. Оцінка впливу на довкілля згідно з європейським підходом, перенесеним до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», є процедурою, за допомогою якої вплив на довкілля планованої діяльності, враховується компетентним органом під час прийняття рішення про погодження такої діяльності. Сумлінне проведення цієї процедури у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, що може мати значний вплив на довкілля, має своїм наслідком досягнення очікуваної мети — запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

Метою магістерської роботи є аналіз дієвості процедури оцінки впливу на довкілля при прийнятті рішень щодо провадження планованої діяльності в галузі альтернативної енергетики.

Методика дослідження - обробка фактичних матеріалів та літературних джерел: загальні, загальнонаукові, спеціальні.

Робота складається з 4 розділів, посилання на 11 джерел. Загальний обсяг магістерської роботи 76 сторінок.

Ключові слова: оцінка впливу на довкілля, звіт, громадськість, висновок біоенергетика, вітрова енергетика, сонячна енергетика.

SUMMARY

Analysis of the effectiveness of the environmental impact assessment procedure in Ukraine (on the example of alternative energy).

Shidyvar Tetyana Volodymyrivna.

In pursuance of EU Directive 2011/92 / EU, a new environmental impact assessment system has been introduced in Ukraine. Environmental impact assessment in accordance with the European approach transferred to the Law of Ukraine "On Environmental Impact Assessment" is a procedure by which the environmental impact of planned activities is taken into account by the competent authority when deciding on the approval of such activities.

Conscientious conduct of this procedure in the decision-making process of economic activities that may have a significant impact on the environment, has the effect of achieving the expected goal - prevention of environmental damage, environmental safety, environmental protection, rational use and reproduction of natural resources.

The purpose of the master's thesis is to analyze the effectiveness of the procedure for environmental impact assessment in making decisions on the implementation of planned activities in the field of alternative energy.

Research methodology - processing of factual materials and literature sources: general, general scientific, special.

The work consists of 4 sections, references to 11 sources. The total volume of the master's thesis is 76 pages.

Key words: environmental impact assessment, report, public, conclusion bioenergy, wind energy, solar energy.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ	9
ВСТУП	10
1 ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ЯК ПРОЦЕДУРА ВРАХУВАННЯ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПРИ ПРИЙНЯТІ РІШЕНЬ ПРО ПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	12
1.1 Суть процедури оцінки впливу на довкілля.....	12
1.2 Основні суб'єкти оцінки впливу на довкілля.....	14
1.3 Сфера застосування оцінки впливу на довкілля	16
1.4 Етапи та строки проведення оцінки впливу на довкілля	17
1.5 Відкритість та доступність інформації, що створюється в процедурі оцінки впливу на довкілля	19
1.6 Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля	23
1.7 Громадські слухання в процедурі оцінки впливу на довкілля	25
1.8 Висновок з оцінки впливу на довкілля	29
1.9 Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про проведення планованої діяльності	32
2 АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА, ЯК ВИД ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩО ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ	Ошибка! Закладка не определена.
2.1 Геліоенергетика.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.2 Вітрова енергетика.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.3 Геотермальна енергетика	Ошибка! Закладка не определена.
2.4 Альтернативна гідроенергетика	Ошибка! Закладка не определена.
2.5 Біоенергетика.....	Ошибка! Закладка не определена.
3 ДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖУВАННЯ ДЖЕРЕЛ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	Ошибка! Закладка не определена.
3.1 Гідроенергетика в Україні.....	Ошибка! Закладка не определена.

3.2 Сонячна енергетика України	Ошибка! Закладка не определена.
3.3 Вітрова енергетика України.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.4 Біоенергетика в Україні.....	Ошибка! Закладка не определена.
3.5 Геотермальна енергетика України	Ошибка! Закладка не определена.
4 АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ.....	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ.....	35
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ.....	38
ДОДАТОК А.....	Ошибка! Закладка не определена.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ

ЄС – Європейський Союз;

ОВД – оцінка впливу на довкілля;

ТПВ – тверді побутові відходи;

ПЗФ – природно-заповідний фонд;

КП – комунальне підприємство;

ПАТ – приватне акціонерне товариство.

ВЕС – вітрова електростанція;

СЕС – сонячна електростанція;

ГЕС – гідроелектростанція.

ВСТУП

Однією з видатних подій 2010 року було приєднання України до Енергетичного співтовариства, саме у вересні цього року було підписано Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного співтовариства. Цей документ був ратифікований Законом України від 15 грудня 2010 року «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства». У відповідності із Рішенням Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства D/2012/04/МС-EnC “Про впровадження Директиви 2009/28/ЄС і внесення змін до Статті 20 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства”, яке було ухвалено у жовтні 2012 року кожна Сторона Договору про заснування Енергетичного співтовариства повинна імплементувати в національне законодавство вимоги Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 р. про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел.

Для надання певних гарантій інвесторам та заохочення до розвитку новітніх та інноваційних технологій у сфері альтернативної енергетики Директива 2009/28/ЄС встановлює обов’язкові національні цілі у сфері відновлюваної енергетики. Критеріїв сталого виробництва біопалив та скорочення викидів парникових газів в атмосферу, які запроваджуються цією Директивою, досить жорсткі. Україна зобов’язалась до 2020 року у загальній структурі споживання електроенергії досягти рівня 11 відсотків енергії, виробленої з відновлюваних джерел. Такі зобов’язання повинні бути потужним стимулом для подальшого розвитку використання відновлюваних джерел енергії в Україні.

Крім того, на виконання Директиви ЄС 2011/92/ЄС в Україні запроваджена нова система оцінки впливу на довкілля. Ця процедура закріплена у національному законодавстві законом України «Про оцінку впливу на довкілля», який вступив в дію 17 грудня 2017 року.

Процедура оцінки впливу на довкілля відрізняється від попередньої процедури екологічної експертизи тим, що висновок державної екологічної експертизи, міг лише погодитися чи не погодитися із проектними рішенням замовника, а процедура оцінки впливу на довкілля дозволяє компетентному природоохоронному органу встановити екологічні умови провадження планованої діяльності, які для суб'єкта господарювання є обов'язковими для виконання. Згідно з законом про ОВД реалізація планованої діяльності з порушенням встановлених у Висновку з ОВД екологічних умов, або без забезпечення в повному обсязі їх додержання, забороняється. Ці екологічні умови фактично стають частиною рішення, яке дозволяє суб'єкту господарювання реалізовувати плановану діяльність.

Оцінці впливу на довкілля підлягає планована діяльність, яка зазначена у ст.3 закону про ОВД. До такої діяльності відноситься і альтернативна енергетика, а саме – вітрова, сонячна, біо-, міні-ГЕС.

Актуальність теми базується на тому, що процедура проведення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності є досить нова для України і потребує вдосконалення.

Метою магістерської роботи є аналіз дієвості процедури оцінки впливу на довкілля при прийнятті рішень щодо провадження планованої діяльності в галузі альтернативної енергетики.

Завдання роботи:

1. Дослідити законодавчі вимоги України щодо проведення процедури ОВД.
2. Дослідити основні види відновлювальних джерел енергії.
3. Проаналізувати дії України щодо запровадження відновлювальної енергетики.
4. Проаналізувати дієвість процедури ОВД при прийнятті рішень щодо реалізації планованої діяльності в галузі відновлювальної енергетики.

Об'єкт дослідження: Єдиний реєстр з ОВД.

Предмет дослідження: ОВД як інструмент управління довкіллям.

1 ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ЯК ПРОЦЕДУРА ВРАХУВАННЯ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ПРИ ПРИЙНЯТІ РІШЕНЬ ПРО ПРОВАДЖЕННЯ ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Суть процедури оцінки впливу на довкілля

Згідно із європейським підходом оцінка впливу на довкілля є процедурою, які за допомогою якої компетентний природоохоронний орган враховує вплив на довкілля планованої діяльності, при прийнятті рішення про погодження такої діяльності.

Оцінка впливу на довкілля (ОВД) — це власне адміністративна процедура, яка має чітко визначені етапи, права і обов'язки її суб'єктів і яку проводять компетентні органи. Саме тому Закон про ОВД концентрує свою увагу на регламентуванні процедурних аспектів оцінки впливу на довкілля планованої діяльності. Для досягнення очікуваної мети — запобігання шкоди навколишньому природному середовищу, забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання та відтворення природних ресурсів, господарською діяльністю, що може завдати значний вплив навколишньому природному середовищу, при прийнятті рішення про провадження такої діяльності, необхідно забезпечити сумлінне проведення процедури ОВД.

Закон містить вичерпний перелік видів планованої діяльності та об'єктів, які підлягають оцінці впливу на довкілля (Додаток А). Згідно із Законом розпочинати провадження планованої діяльності, що наведена у додатку А, забороняється, без оцінки впливу на довкілля та отримання Висновку (*стаття 3 частина 4*).

ОВД необхідно проводити перед тим як прийняти рішення про можливість реалізації планованої діяльності (*частина 1 статті 3 закону*). Проведення процедури ОВД після прийняття такого рішення немає будь-якого

сенсу, тому що тоді результати ОВД не можуть бути враховані органом, що дозволив реалізацію проекту. Отже треба чітко уявити, що ОВД проводиться тільки по відношенню до планованої діяльності, тобто діяльності, яка ще тільки планується. Коли мова йде про діяльність яка вже здійснюється, то процедура ОВД в такому випадку проводиться коли планується розширення або зміни (перегляд або оновлення) умов провадження планованої діяльності. Також проведення ОВД є обов'язковим, коли мова йде про продовження строків провадження встановлених (затверджених) рішенням про провадження планованої діяльності, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт, перепрофілювання діяльності та об'єктів (*частини 2 і 3 статті 3 закону*).

Для досягнення позитивного екологічного результату були вироблені обов'язкові елементи процедури ОВД. Вони, включають, зокрема, розгляд технічних альтернатив планованої діяльності, участь громадськості, в тому числі на ранніх етапах, прозорість процедури, включення до рішення про можливість провадження планованої діяльності обов'язкових для виконання екологічних умов провадження планованої діяльності. Висновок з ОВД, як і інші адміністративні рішення, що приймаються в результаті проведення процедури ОВД, можуть бути оскаржені у суді.

Слід нагадати, що до 2017 року в Україні проектна документація на будівництво відповідних об'єктів підлягала державній екологічній експертизі. Висновок державної екологічної експертизи, міг лише погодитися чи не погодитися із проектними рішенням замовника. Процедура ж оцінки впливу на довкілля відрізняється від екологічної експертизи тим, що вона дозволяє компетентному природоохоронному органу (із залученням інших органів, експертів та громадськості) сформулювати екологічні умови реалізації планованої діяльності, які є обов'язковими для виконання суб'єктом господарювання. Забороняється, згідно з законом про ОВД, провадження планованої діяльності без забезпечення в повному обсязі додержання екологічних умов, сформульованих у висновку з оцінки впливу на довкілля

(частина 6 статті 3 закону). Ці екологічні умови фактично стають частиною рішення, яке дозволяє суб'єкту господарювання реалізовувати плановану діяльність. Процедура ОВД не закінчується видачею висновку із ОВД, процедура не завершується. Процедура оцінки впливу на довкілля закінчується прийняттям рішення про провадження планованої діяльності, тобто отриманням документу дозвільного характеру від органу державної влади чи місцевого самоврядування. Такий документ і є підставою для початку провадження діяльності та встановлює (затверджує) параметри та умови провадження плановою діяльності (частина 1 статті 11 закону).

1.2 Основні суб'єкти оцінки впливу на довкілля

Чотирма основними суб'єктами будь-якої процедури оцінки впливу на довкілля є:

- 1) суб'єкт господарювання - особа, яка планує провадити плановану діяльність,
- 2) орган, уповноважений провести процедуру ОВД щодо такої планованої діяльності,
- 3) орган, уповноважений прийняти рішення, яке дозволяє реалізацію планованої діяльності,
- 4) громадськість (частина 3 статті 2 закону).

Суб'єкти господарювання або замовники планованої діяльності це особи, які планують провадити діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Закон не надає жодного спеціального статусу у процедурі ОВД проектним організаціям. Усі права, обов'язки і відповідальність у контексті закону про ОВД лежать саме на суб'єкті господарювання, який планує провадити плановану діяльність, і ініціює відповідні адміністративні процедури. Залучення замовником планованої діяльності проектних організацій до підготовки звіту із ОВД чи інших документів у цій процедурі регулюється виключно договірними домовленостями між цими особами.

Органами, що уповноважені проводити процедуру ОВД вважаються Міндовкілля, як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, та Департаменти (Управління) екології відповідних обласних держадміністрацій. Міндовкілля проводить процедури ОВД по відношенню до планованої діяльності, що віднесена до 1 категорії (*стаття 3 закону*). Окрім безпосередньо проведення процедури ОВД щодо окремих видів планованої діяльності, Міндовкілля також адмініструє Єдиний державний реєстр із ОВД (*частина 1 статті 1 закону*).

Департаменти екології відповідних облдержадміністрацій — проводять процедуру ОВД щодо діяльності, яка планується до реалізації у відповідному регіоні (області, місті Київ чи Севастополь, АРК) і яка не належить до сфери повноважень Міндовкілля (*частина 1 статті 1 закону*).

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, уповноважені видати рішення про провадження планованої діяльності — це усі органи, що можуть видавати рішення про провадження планованої діяльності. Їх є безліч, від Кабінету Міністрів України до сільської ради. Основною ознакою такого суб'єкта буде належність до його компетенції видачі документа дозвільного характеру, який завершує процедуру ОВД, тобто рішення, яке є підставою для початку провадження планованої діяльності, встановлює (затверджує) параметри та умови її провадження. До прикладу, дозвіл на виконання будівельних робіт, спеціальний дозвіл на користування надрами.

Під поняття громадськості, згідно із законом підпадає одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їхні об'єднання, організації або групи (*частина 1 статті 1 закону*). Важливо, що закон наділяє правами у процедурі ОВД фактично усіх, а не зацікавлену громадськість, чи громадськість, що проживає у регіоні розміщення планованої діяльності.

1.3 Сфера застосування оцінки впливу на довкілля

Закон про ОВД вимагає проведення процедури ОВД до прийняття рішення про провадження планованої діяльності яка наведена переліку видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля (додаток А) (*частини 1, 2 та 3 статті 3 закону*). Розпочинати будь-яку із цих видів діяльності без оцінки впливу на довкілля забороняє (*частина 4 статті 3 закону*). У статі три закону про ОВД перелічені види діяльності які віднесені до першої та другої категорії.

Потенційно більш небезпечними вважаються проекти із першого переліку або проекти першої категорії (*частина 2 статті 3 закону*). Такі проекти потребують підвищеної уваги. Компетентним природоохоронним органом, для проведення ОВД та надання висновку із ОВД щодо проектів першої категорії є Міндовкілля України. Усі проекти що попадають у перший перелік мають обов'язково пройти аналіз щодо необхідності проведення процедури оцінки транскордонного впливу на довкілля. Процедура оцінки транскордонного впливу на довкілля є обов'язковою згідно з вимогами Конвенції Еспо, стороною якої є Україна.

Проекти другої категорії (*частина 3 статті 3 закону*), як правило, проходять оцінку впливу на довкілля у департаменті/ управлінні, до сфери повноважень яких входять питання охорони довкілля, відповідної обласної державної адміністрації за місцем провадження планованої діяльності.

До компетенції Міндовкілля, не залежно від приналежності діяльності до першого чи другого переліків, належить планована діяльність (*частина 3 статті 5 закону*), яка:

- 1) може мати значний транскордонний вплив (в тому числі із другого переліку);
- 2) може мати вплив на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим);
- 3) замовником якої є обласна, Київська або Севастопольська міські

державні адміністрації;

4) стосується зони відчуження або зони безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

5) рішення щодо затвердження (схвалення) якої приймається Кабінетом Міністрів України;

6) фінансуватиметься із залученням іноземних кредитів під державні гарантії.

Крім того, закон дозволяє суб'єктам господарювання звертатися безпосередньо до Міндовкілля для проходження ОВД навіть щодо планованої діяльності, яка згідно з розподілом повноважень між уповноваженим центральним та територіальними органами могла би проходити процедуру на місці (*абзац 2 частини 4 статті 5 закону*).

Постановою КМУ від 13 грудня 2017 року №1010 [7] були затверджені Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля. Саме цими критеріями визначається необхідність проходження процедури оцінка впливу на довкілля.

1.4 Етапи та строки проведення оцінки впливу на довкілля

Частиною першою статті третьої до закону про ОВД чітко визначені етапи проведення процедури ОВД, а саме:

1. Суб'єкт господарювання має підготувати та оприлюднити Повідомлення про плановану діяльність та звіт з оцінки впливу на довкілля;

2. Уповноважений орган має провести громадські обговорення Повідомлення та звіту;

3. Уповноважений орган має провести аналіз інформації, наданої у звіті з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час

громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;

4. Уповноважений орган має надати мотивований висновок з оцінки впливу на довкілля;

5. Висновок з оцінки впливу на довкілля має бути врахований при прийнятті рішення про провадження планованої діяльності.

Закон також регламентує дві стадії етапу підготовки суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля.

Перша стадія це визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із оцінки впливу на довкілля (*частини 7-10 статті 5 закону*). На цій стадії визначається, що саме і на скільки глибоко буде досліджено у звіті із оцінки впливу на довкілля. В англійських текстах для позначення цієї стадії ОВД використовується термін скоупінг (scoping).

Для усіх етапів процедури ОВД закон встановлює часові рамки. У контексті строків вчинення тих чи інших дій закон про ОВД практично не лишає уповноваженому органу будь-якої дискреції. У процедурі ОВД є два моменти, коли процедура «переривається» і не регулюється конкретними термінами. Це час після отримання зауважень і пропозицій громадськості та, в разі подання, умов щодо обсягу дослідження і до подання звіту із ОВД. Закон дозволяє суб'єкту господарювання працювати над розробкою звіту із ОВД стільки часу, скільки йому необхідно. Так само після отримання висновку із ОВД суб'єкт господарювання самостійно визначає, коли подавати його для отримання рішення про провадження планованої діяльності. Усі ж етапи, де дії вчиняються уповноваженим органом, чітко врегульовані законом і встановлені в робочих днях. Строки проведення процедури ОВД наглядно представлені у табл.1.1 [6].

1.5 Відкритість та доступність інформації, що створюється в процедурі оцінки впливу на довкілля

Закон про ОВД зробив цю процедуру максимально відкритою і прозорою.

По-перше, усі документи, що створюються в ході процедури ОВД, в тому числі звіт із ОВД та інша документація, що подається суб'єктом господарювання є відкритими (*частина 5 статті 4 закону*).

Вже це є значним проривом, оскільки іще не так давно висновки державної екологічної експертизи перебували під грифом «Для службового користування» або ДСК, а матеріали ОВНС обмежувалися у доступі для захисту комерційної таємниці чи інтелектуальних прав розробників.

Тепер і документи органів влади, що видаються в ході процедури, і усі документи, подані суб'єктами господарювання, за загальним правилом, є відкритими. Закон допускає виключення із цього правила, але такі ситуації мають бути обґрунтовані суб'єктом господарювання, і рішення про обґрунтованість обмеження доступу до окремої інформації приймається уповноваженим органом. При цьому відкритою є інформація, про вплив на навколишнє природне середовище, а саме які забруднюючі речовини будуть викидатися чи скидатися у навколишнє середовище, у якій кількості, які концентрації цих забруднюючих речовин можуть створитися у навколишньому середовищі, які фізичні та біологічні впливи будуть запроваджені на довкілля, які і як ефективно будуть використовуватися природних ресурсів та які відходами будуть утворюватися і як з ними будуть поводитися. Доступ до такої інформації не може бути обмежений (*частина 8 статті 4 закону*).

Окрім режиму відкритості закон також передбачає дієві механізми забезпечення реальної доступності для громадськості усіх документів, що створюються у процедурі ОВД. Своєчасне, адекватне та ефективно інформування громадськості у процесі оцінки впливу на довкілля забезпечується таким чином.

Таблиця 1.1 - Строки процедури оцінки впливу на довкілля

Без надання умов щодо звіту з ОВД та мінімальним строком громадського обговорення	Із надання умов щодо звіту з ОВД та максимальним строком громадського обговорення	ОВД із оцінкою транскордонного впливу
3 робочі дні На опублікування уповноваженим органом повідомлення про плановану діяльність у реєстрі із ОВД		
Мінімум 20 робочих днів на громадське обговорення	30 робочих днів на надання умов щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД	
Процедура переривається на підготовку звіту з ОВД та врахування зауважень і пропозицій громадськості та умов щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД		
3 робочі дні На опублікування уповноваженим органом звіту з ОВД та оголошення про початок громадського обговорення у реєстрі з ОВД		
Мінімум 25 робочих днів на громадське обговорення	Максимум 35 робочих днів на громадське обговорення	Додатковий строк на проведення процедури та затвердження рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля
до 25 робочих днів на підготовку висновку та врахування ц ньому зауважень і пропозицій громадськості, консультацій із державними органами та результатів транскордонної оцінки в разі її проведення		
РАЗОМ		
від 76 робочих днів в разі відсутності необхідності видавати умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД та мінімальної тривалості громадського обговорення	від 96 робочих днів в разі надання умови щодо обсягу дослідження та рівня деталізації звіту з ОВД та максимальної тривалості громадського обговорення	від 96 робочих днів + додатковий строк на проведення процедури та затвердження рішення про врахування результатів транскордонного впливу на довкілля

По-перше, повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності (із зазначенням органу, номера та дати їхнього прийняття) розміщуються на офіційному веб-

сайті в мережі Інтернет уповноваженого органу, із зазначенням дати офіційного оприлюднення документа (*частина 2 статті 4 закону*). На сьогодні, більшість органів реалізують цей обов'язок шляхом розміщення на своїх сайтах банеру-переходу до Єдиного реєстру із ОВД, який містить значно більше інформації про плановану діяльність. Деякі додатково розміщують ці документи безпосередньо на своїх сайтах у розділах із ОВД.

По-друге, щоб ефективно інформувати громадськість про плановану діяльність суб'єкт господарювання зобов'язаний опублікувати повідомлення, оголошення та інформації про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності у друкованих засобах масової інформації (не менше двох). Ці друковані засоби масової інформації, мають бути розповсюджені на території що охоплюють адміністративно-територіальні одиниці, які можуть зазнати впливу планованої діяльності. Також повідомлення, оголошення та інформації про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності мають бути розміщені на дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність (*частина 3 статті 4 закону*). Таким чином може бути забезпечено доведення відповідної інформації до відома мешканців, які проживають за місцем розміщення об'єкта та територіальних громад, які можуть зазнати впливу планованої діяльності.

Звіт з ОВД має значний обсяг. Враховуючи це, для того щоб громадськість могла ознайомитися із звітом з ОВД він має бути розміщений у друкованому вигляді у місцях, доступних для громадськості, наприклад у приміщеннях селищної ради, у приміщенні суб'єкта господарювання та, додатково, може розміщуватися в інших загальнодоступних місцях, визначених суб'єктом господарювання (*частина 5 статті 4 закону*).

Усі зацікавлені особи можуть зробити фотокопії або якісь виписки із зазначених документів, а також громадськості надається можливість ознайомитися з усіма документами за місцем розміщення (*частина 5 статті 4*

закону).

Представлення документів в друкованих засобах масової інформації, розміщення їх на дошках оголошень та виготовлення копій для їхнього розміщення у приміщеннях відповідних органів влади з метою ознайомлення громадськості здійснюється за рахунок суб'єктом господарювання (*частина 9 статті 4 закону*).

Своєчасність інформування гарантується встановленням часових рамок для опублікування документів. Для оприлюднення і органами, і суб'єктами господарювання Закон встановлює строк — три робочі днів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. №1026 [8], затверджено Порядок передачі документації для надання висновку з ОВД та фінансування ОВД. Цією ж постановою затверджено обов'язкова форма повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає ОВД та форма оголошення про початок громадських слухань і зміст звіту з ОВД.

В табл.1.2 наглядно наведено як оприлюднюються документи, що створюються в процедурі ОВД [6].

Таблиця 1.2 – Оприлюднення документів, що створюються в процедурі ОВД

Назва документу	Веб-сайт уповноваженого органу	Друковані ЗМІ	Дошки оголошень ОМС, інші громадські місця	Приміщення уповноваженого органу, ОМС, у приміщенні суб'єкта господарювання	Веб-сайт Єдиного реєстру із ОВД
Повідомлення	+	+	+	-	+
Оголошення	+	+	+	-	+
Звіт з ОВД	-	-	-	+	+
Висновок із ОВД	-	-	-	-	+
Інформація про висновок з ОВД та рішення про провадження планованої діяльності	+	+	+	-	+

1.6 Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля

Створення і функціонування Єдиного реєстру з ОВД передбачається Законом про ОВД (*частина 10 статті 4 закону*).

Реєстр веде Міндовкілля. Закон також встановлює правило про те, що уся інформація, внесена до реєстру, є відкритою, а вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет. Детальніше порядок ведення реєстру визначається Порядком ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 1026 [8].

Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля (нормативно-правові акти, методичне забезпечення та довідкова інформація);
- доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет реєстру;
- централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля;
- вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Згідно з порядком ведення реєстру у ньому зберігається і надається доступ громадськості до значно більшого переліку документів, що створюються в процесі ОВД, ніж ті що наведені в табл.1.2.

По кожній планованій діяльності у реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються такі документи:

- повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля;

- вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, які подавалися відповідно до статті 5 закону (у разі подання);
- зауваження і пропозиції або умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надані уповноваженим центральним органом та/або уповноваженим територіальним органом (у разі надання);
- рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- оголошення про проведення повторних громадських слухань (у разі проведення);
- звіт з оцінки впливу на довкілля;
 - будь-яка інша надана суб'єктом господарювання додаткова інформація, необхідна для розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
 - заява про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності (у разі подання);
 - висновок з оцінки впливу на довкілля/рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
 - рішення про анулювання висновку про оцінку впливу на довкілля (у разі прийняття);
 - звіт про громадське обговорення;
 - рішення про врахування результатів оцінки транскордонного

впливу на довкілля (у разі проведення);

- інформація про рішення про провадження планованої діяльності;
- інші документи, що стосуються планованої діяльності, подані суб'єктом господарювання (уразі подання).

Усі документи вносяться у реєстру у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через електронний кабінет реєстру уповноваженого органу чи суб'єкта господарювання із застосуванням цифрового підпису.

Важливим є те, що розпочати процедуру ОВД суб'єкт господарювання може лише створивши особистий кабінет на сайті реєстру та подавши через нього повідомлення. Паперові копії документів, що також надсилаються традиційними шляхами до уповноваженого органу, є додатковими. Вони забезпечують створення паперової версії реєстру, адже реєстраційні справи із ОВД на паперових носіях зберігаються відповідними компетентними органами, а також знижують витрати органів на друк. Офіційним шляхом подання суб'єктом господарювання документів у процедурі ОВД є саме особистий кабінет на веб-сайті реєстру. Так само офіційним опублікуванням — фактом із яким закон пов'язує обрахунок декількох важливих строків — є опублікування саме на веб-сайті реєстру.

Єдиний реєстр із ОВД доступний за посиланням <http://eia.menr.gov.ua> [9].

1.7 Громадські слухання в процедурі оцінки впливу на довкілля

Громадські слухання є обов'язковою формою громадського обговорення звіту із ОВД (*частина 5 статті 7 закону*). Порядок організації і проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля затверджений постановою кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017р. №989 [10].

Згідно з цим порядком громадські слухання проводяться в період громадського обговорення звіту з ОВД уповноваженим органом або спеціально найнятою ним незалежною особою – організатором громадських слухань. Мета громадських слухань – проінформувати громадськість про планову діяльність і

її наслідки, надати відповіді на запитання громадськості, а також зібрати від громадськості будь-які зауваження та пропозиції щодо планованої діяльності.

В процесі громадського обговорення планованої діяльності може проводитися одне або декілька громадських слухань. Кількість слухань залежить від масштабів очікуваного впливу на довкілля. Кількість громадських слухань, які необхідно провести у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля, визначається уповноваженим органом на підставі інформації про масштаби очікуваного впливу на довкілля, яку суб'єкт господарювання зазначає під час консультацій, що відбуваються до подання оголошення. Згідно з Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля [10], якщо вплив планованої діяльності не поширюється за межі області, проводяться одні громадські слухання альтернативно за місцем провадження планованої діяльності, або в адміністративному центрі адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності. Ідея ефективної участі громадськості полягає у тому, аби до такої участі залучалися усі громади, що можуть зазнати впливу, але заходи (в тому числі, громадські слухання) проводилися «найближче до людей». Таким чином, якщо вплив планованої діяльності не виходить за межі території сільської ради, де планується розміщення об'єкта, слухання проводяться у відповідному селі. Якщо ж вплив виходить за межі території сільської ради, але не поширюється за межі району, слухання можуть проводитися або за місцем розміщення планованої діяльності, або у районному центрі. При цьому, обираючи місце проведення слухань, орган буде зважати на відстань від громад, що можуть зазнати впливу, до адміністративної одиниці, де розміщуватиметься об'єкт, і до районного центру. Якщо ж вплив поширюється на два і більше районів області, слухання можуть проводитися у обласному центрі. В такому разі відстань і можливості представників громадськості доїхати до обласного центру у порівнянні із місцем провадження діяльності братимуться до уваги [6]. З іншого боку, не ефективним буде проведення у обласному центрі громадських слухань, якщо вплив планованої діяльності є локальним (не виходить за межі

одного району, чи навіть території сільської ради), а відстань до обласного центру перевищує сто кілометрів. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля передбачає і ряд випадків, коли планована діяльність вимагає проведення більшої кількості громадських слухань (чотири і більше слухань для однієї планованої діяльності). Саме з огляду на це закон встановлює гнучкі межі громадського обговорення — від 25 до 35 робочих днів (табл.1.1).

З метою надання громадськості достатнього часу для підготовки до громадських слухань законодавство вміщує вимогу про проведення слухань не раніше ніж через десять робочих днів з дня оприлюднення у реєстрі оголошення [10]. Не варто проводити слухання і в останні дні громадського обговорення. У такому випадку нівелюється функція громадських слухань, яка полягає у наданні громадськості можливості більше дізнатися про плановану діяльність під час слухань, отримати відповіді на свої запитання перед поданням письмових зауважень і пропозицій. Брати участь у громадських слуханнях можуть будь-які представники громадськості незалежно від відстані проживання до місця розміщення планованої діяльності, місця реєстрації НУО чи будь-яких інших факторів. Автори закону про ОВД свідомо надали права на участь у процедурі ОВД будь-якій фізичній чи юридичній особі, не встановлюючи жодних спеціальних критеріїв, яким би така особа мала відповідати.

Організатор громадських слухань (представник (-и) уповноваженого органу чи найнятої ним особи) проводить громадські слухання; реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників; забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань; здійснює головування під час громадських слухань; готує протокол громадських слухань.

Роль суб'єкта господарювання у громадських слуханнях полягає у представленні своїх планів та у наданні відповідей на запитання громадськості щодо планованої діяльності та змісту звіту із ОВД. Участь суб'єкта

господарювання у громадських слуханнях є обов'язковою, оскільки в разі його неявки громадські слухання вважаються такими, що не відбулися. Хід громадських слухань фіксується у протоколі, аудіо- та/або відео запис перебігу громадських слухань додається до протоколу [10].

Для фіксації перебігу та результатів участі громадськості як обов'язкового елементу процедури оцінки впливу на довкілля уповноважений орган складає звіт про громадське обговорення, який є невід'ємною частиною висновку із оцінки впливу на довкілля (частина 7 статті 7 закону). У європейських країнах ця інформація, як правило, подається у самому висновку із оцінки впливу на довкілля. Автори українського закону вирішили його виділити в окремий документ, який, тим не менше, напряму пов'язаний із висновком із оцінки впливу на довкілля.

Звіт про громадське обговорення вміщує інформацію про проведену процедуру участі громадськості (відомості про інформування громадськості, про отримані письмові зауваження і пропозиції, про проведені громадські слухання) та результати аналітичної роботи уповноваженого органу по розгляду і врахуванню зауважень і пропозицій громадськості (таблиця врахування). Звіт про громадське обговорення служить джерелом інформації про виконання уповноваженим органом своїх обов'язків по забезпеченню участі громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля.

Також звіт про громадське обговорення є «відповіддю» на зауваження і пропозиції громадськості, адже саме у ньому вміщується інформації про розгляд, врахування чи відхилення кожного поданого громадськістю зауваження чи пропозиції. Уповноважений орган не надає індивідуальні відповіді на зауваження і пропозиції громадськості. Вони вміщуються у звіті про громадське обговорення, який готується протягом 25 робочих днів з моменту завершення строку громадського обговорення.

Розгляд зауважень і пропозицій громадськості передбачає їхнє ретельне вивчення уповноваженим органом, а також повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення у висновку із оцінки впливу на

довкілля (частина 7 статті 7 закону). Результати розгляду усіх зауважень і пропозицій громадськості відображаються у звіті про громадське обговорення, а саме у таблиці за встановленою формою, із зазначенням результату розгляду щодо зауважень та пропозицій громадськості, а також інформації про те, яким чином такі зауваження та пропозиція було враховано, або із яких підстав враховано частково чи відхилено. Обов'язкову форму таблиці планується затвердити Наказом Мінприроди Про форму і зміст звіту про громадське обговорення на виконання Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (табл.1.3) [6].

Таблиця 1.3 – Таблиця врахування зауважень та пропозицій громадськості, отриманих протягом громадського обговорення

№	Прізвище, імя, по батькові си найменування особи, що подає зауваження чи пропозиції	Зміст зауваження чи пропозиції*	Інформація про розгляд**

* Письмові зауваження і пропозиції до планованої діяльності, отримані протягом строку громадського обговорення, усні зауваження і пропозиції, отримані в ході громадських слухань

** Зазначається одне: повністю враховано (яким чином та де саме у висновку із оцінки впливу на довкілля враховано), частково враховано (яким чином враховано та обґрунтування неврахованої частини) або відхилено (із обґрунтуванням причин відхилення)

1.8 Висновок з оцінки впливу на довкілля

Висновок з ОВД — є документом дозвільного характеру (пункт 4 Переліку затвердженого Законом України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»), яким виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі — транскордонного), інтенсивності і

складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності або визначає її допустимість та екологічні умови її провадження (*частина 1 статті 9 закону*).

При підготовці висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган зобов'язаний розглянути звіт з оцінки впливу на довкілля та іншу надану суб'єктом господарювання інформацію, а також зауваження і пропозиції громадськості (*частина 3 статті 9 закону*). Також уповноважені органи, які проводять процедуру ОВД можуть застосовувати механізми міжвідомчого та внутрівідомчого консультування, і при підготовці висновку із оцінки впливу на довкілля використовувати також інформацію, що надійшла в результаті таких консультацій.

На відміну від висновку державної екологічної експертизи, який базувався в основному на проектній документації та матеріалах ОВНС, висновок із оцінки впливу на довкілля у рівній мірі враховує також пропозиції і зауваження громадськості та інших державних органів, а також базується на власних експертних знаннях уповноваженого органу. Іншими словами, якщо висновок екологічної експертизи по суті погоджувався або не погоджувався із проектними рішеннями і природоохоронними заходами, запропонованими проектантом, то висновок із оцінки впливу на довкілля, обґрунтовуючи допустимість планованої діяльності, може у екологічних умовах її провадження, до прикладу, передбачити інші чи додаткові природоохоронні заходи. У виключних випадках Закон навіть дозволяє уповноваженому органу погодити варіант (альтернативу) планованої діяльності, відмінний від обраного суб'єктом господарювання. Таким чином, роль природоохоронного органу у процедурі оцінки впливу на довкілля значно розширилася у порівнянні із

процедурою державної екологічної експертизи [6].

Розглядаючи матеріали, зібрані в процесі оцінки впливу на довкілля, уповноважений орган оцінює:

1) вплив планованої діяльності на довкілля, зокрема оцінює величину та масштаби такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі — транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи),

2) передбачені заходи, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, та визначає недопустимість провадження планованої діяльності («негативний висновок») або допустимість планованої діяльності та екологічні умови її провадження («позитивний висновок»).

Таким чином, «негативний» висновок із оцінки впливу на довкілля забороняє реалізацію планованої діяльності у формі територіальних і технологічних рішень, запропонованих суб'єктом господарювання, а «позитивний» висновок — закріплює обов'язкові мінімальні «екологічні параметри» планованої діяльності, які не можуть знижуватися на наступних стадіях проектування, під час будівництва чи експлуатації об'єкта.

Встановлюючи екологічні умови планової діяльності уповноважений орган (*частина 5 статті 9 закону*):

– встановлює умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;

– встановлює умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;

- встановлює умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їхніх наслідків;
- встановлює умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу;
- якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність:
 - здійснення компенсаційних заходів — покладає обов'язок із здійснення таких заходів;
 - запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження, а також моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля — покладає обов'язок із здійснення відповідних дій;
 - здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування — визначає строки та обґрунтовує вимоги щодо її здійснення; додаткова оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою, передбаченою цим Законом;
 - здійснення післяпроектного моніторингу — визначає порядок, строки та вимоги до його здійснення.

За загальним правилом висновок з оцінки впливу на довкілля надається суб'єкту господарювання безоплатно протягом 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення (*частина 6 статті 9 закону*). Висновок із оцінки впливу на довкілля готується відповідно до обов'язкової форми, встановленої у додатку 5 до [7]. Невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля є звіт про громадське обговорення.

1.9 Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності

Завершальним етапом оцінки впливу на довкілля є врахування її результатів під час прийняття відповідним органом рішення про провадження планованої діяльності. Цей термін є збірним. Відповідно до закону про ОВД

рішення про провадження планованої діяльності є документом дозвільного характеру або іншим актом органу державної влади чи місцевого самоврядування, яке є підставою для початку її провадження та встановлює (затверджує) параметри та умови провадження планованої діяльності (*частина 1 статті 11 закону*).

Найчастіше — це дозвіл на виконання будівельних робіт, що видається органами Державної архітектурно-будівельної інспекції України. Це також може бути спеціальний дозвіл на користування надрами, документи у сфері лісозаготівлі.

Значення висновку із оцінки впливу на довкілля полягає у тому, що в процесі прийняття рішення про провадження планованої діяльності цим документом визначається її екологічна допустимість чи недопустимість, а також в разі допустимості встановлюються обов'язкові екологічні умови провадження такої діяльності. Висновок про недопустимість планованої діяльності є підставою для відмови суб'єкту господарювання у видачі йому рішення про провадження планованої діяльності (*частини 2 статті 9 закону*). Висновок про допустимість планованої діяльності із оцінки впливу на довкілля формує екологічну складову рішення про провадження планованої діяльності, відсилаючи до екологічних умов у висновку, або безпосередньо включаючи їх до свого тексту (*частина 2 статті 9 та частина 2 статті 11 закону*).

Однією із характерних рис сучасної моделі оцінки впливу на довкілля є реальні можливості адміністративного і судового оскарження для громадськості. Автори закону, наділяючи правами у процедурі національної ОВД усіх представників громадськості, дотрималися цієї ж логіки і в аспекті оскарження рішень та діянь, що приймаються/вчиняються в ході процедури ОВД. Саме тому, згідно з законом висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності, а також інші рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля можуть бути оскаржені будь-якою фізичною чи юридичною особою в судовому порядку (*частина 1 статті*

12 закону). Більше того, порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, в тому числі в частині участі громадськості, безпідставне та необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів участі громадськості, можуть бути достатніми підставами для скасування висновку з оцінки впливу на довкілля та/чи рішення про провадження планованої діяльності в судовому порядку (*частина 2 статті 12 закону*).

ВИСНОВКИ

На виконання зобов'язань, які Україна взяла на себе зв'язку із підписання Угоди про асоціацію України з ЄС був прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», який вступив в силу 18.12.2017 року.

Згідно із законом оцінка впливу на довкілля призначена для виявлення характеру, інтенсивності і ступеня небезпеки впливу будь-якого виду планованої господарської діяльності на стан довкілля і здоров'я населення.

Одним із видів планованої діяльності, що підлягає оцінці впливу на довкілля є діяльність, яка пов'язана із проектування об'єктів альтернативної енергетики, а саме: вітрових електростанцій, сонячних електростанцій, міні-ГЕС, біоенергетика.

У 2009 році частка енергії, яка отримана з відновлюваних джерел у валовому кінцевому обсязі споживання енергії становила 3,8 відсотка. Національним планом дій планується збільшити частку енергії з відновлювальних джерел у 2020 році до 11 відсотків [].

Запровадження відновлювальних джерел енергії дозволить зменшити у 2020 році використання енергоносіїв традиційного походження в обсязі 35 млн. тонн нафтового еквіваленту, а це в свою чергу, дозволить покращити екологічну ситуацію у державі шляхом зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря.

Також реалізація національного плану дій з запровадження відновлювальних джерел енергії дозволить підвищити рівень розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії до вимог Європейського Союзу та положень Енергетичної Хартії.

З дня запровадження Єдиного реєстру з ОВД (грудень 2017 року) і до 18 жовтня 2020р. у реєстрі було зареєстровано 4640 справ (майже 2000 справ зареєстровані з 6 травня 2019 року по 18 жовтня 2020р.).

Найбільша кількість процедур ОВД зареєстрована по Львівській області – 424 справи, Івано-Франківській – 357 справ, Полтавській – 335 справи, а найменша у Луганській – 78 справ і Чернівецькій – 93 справи. По Одеській області зареєстровано 172 справи.

Об'єкти альтернативної енергетики, згідно із законом «Про ОВД», віднесено до 2 категорії, а це означає, що процедуру ОВД проводять Департаменти екології відповідних обласних держадміністрацій.

За весь період існування реєстру з ОВД по всій Україні було зареєстровано така кількість справ пов'язаних з намірами будівництва об'єктів альтернативної енергетики:

- Біоенергетика – 17 справ;
- МікроГЕС – 35 справ;
- ВЕС – 103 справи;
- СЕС – 6 справ.

Найбільша кількість справ по біоенергетиці зареєстрована у Львівській області – 5 справ; по мікроГЕС у Вінницькій області – 10 справ; по ВЕС – у Миколаївській – 24 справи, Одеській та Львівській областях – по 13 справ в кожній; по СЕС у Дніпропетровській області – 3 справи.

В Луганській, Полтавській, Харківській областях та у м. Київ не було зареєстровано жодної справи по об'єктах альтернативної енергетики за весь період існування Єдиного реєстру з ОВД.

Що стосується звітів з ОВД, то слід відзначити, що вони відповідають вимогам, які до них встановлено законом. Звіти складаються відповідними організаціями. Зміст звітів відповідає встановленій формі. В звітах детально розглядаються впливи планованої діяльності на стан усіх компонентів навколишнього середовища.

Розглядаючи Висновки з ОВД встановлено, що для всіх об'єктів встановлюються однакові екологічні умови використання території та природних ресурсів під час проведення підготовчих та будівельних робіт та провадження планованої діяльності.

Екологічні умови, які прописані у таких Висновках встановлювалися по шаблону, без урахування конкретних матеріалів відповідних звітів з ОВД.

Розглядаючи участь громадськості у процедурі ОВД слід зазначити, що в усіх справах майже по всіх областях України зауважень і пропозицій від громадськості щодо планованої діяльності не надходило, про що свідчать завантажені у реєстрі звіти про громадське обговорення.

В деяких областях спостерігається така дуже цікава картина. Громадськість надає зауваження та пропозиції щодо обсягу інформації та рівня деталізації інформації у звіті з ОВД, а на етапі обговорення самих звітів з ОВД не приймає участі зовсім. Звіти про громадські обговорення звітів з ОВД свідчать про те, що в жодній справі громадськість не надавала жодних зауважень і пропозицій. Винятком є справи що розглядалися у Миколаївській та Запорізькій областях. В Миколаївській області в усіх справах, що були проаналізовані, під час проведення громадського обговорення звітів з ОВД громадськість дуже активно приймала участь. В кожній справі громадськість надавала пропозиції і зауваження, які були враховані.

Отже аналізуючи дієвість процедури ОВД в Україні слід зробити висновок, що ця процедура, на мій погляд, носить формальний характер. Витримуються всі процедурні вимоги по організації та строках проведення ОВД, а ось активність громадськості остається на дуже низькому рівні. Тому необхідно збільшити просвітницьку роботу із громадськістю, доводити до відома громадськості їх права на участь у прийнятті рішень, щодо провадження господарської діяльності на території України.

Не зважаючи на вище вказане можна сказати, що прийнятий в Україні Закон “Про оцінку впливу на довкілля” в повній мірі відповідає міжнародним зобов’язанням України за Оргунською конвенцією та Конвенцією Еспо. Цей закон здатний запровадити в Україні дієву європейську модель екологічної оцінки планованої діяльності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище. Директива 2011/92/ЄС// enref.org/dyrektyva-2011-92-es/ (дата звернення 30.09.2020р).
2. Про оцінку впливу на довкілля від 23 травня 2017 року № 2059-19//База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19> (дата звернення 15.10.2020р)
3. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»/ Є. Алексєєва [за заг.ред. О.Кравченко] – Видавництво «компанія «Манускрипт» - Львів, 2018. -60с.
4. Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля Постанова Кабінету Міністрів України від 13. Грудня 2017р .№1010, //База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-n> (дата звернення 20.10.2020р)
5. Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. №1026. //База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-n> (дата звернення 20.10.2020р)
6. Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. №1026. //База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-n> (дата звернення 22.10.2020р)
7. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля: Постанова Кабінету Міністрів України від

13 грудня 2017 р. №989. //База даних «Законодавство України»/ВР України.
URL: [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-n](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-n) (дата звернення 23.10.2020р)

8. Єдиний реєстр з ОБД URL: [http://eai /menr.gov.ua/ serch](http://eai/menr.gov.ua/search) (дата звернення 1.10.- 20.11.2019р)

9. Энергия ветра: Преимущества и недостатки.
<http://electricalschool.info/energy/1539-jenergija-vetra-preimushhestva-i.html>

10. Малая гидроэнергетика: экологично, энергоэффективно, оправдано.
<http://uare.com.ua/ru/novyny/327-malaya-gidroenergetika-ekologichno-energoeffektivno-opravdanno.html>

11. Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 902-р //База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/902-2014> (дата звернення 23.11.2020р)

12. Про ринок електричної енергії від 13 квітня 2017 №2019-VIII. //База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19> (дата звернення 24.11.2020р)

13. Энергетична стратегія України на період до 2035 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України 18 серпня 2017 р. №605-р//База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017> (дата звернення 25.11.2020р)